

УДК 343.131+ 342.5
DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.3-1.7>

А. Г. Полянський

аспірант відділу теорії держави і права
Інституту держави і права імені В. М. Корецького
Національної академії наук України

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІЇ ПРАВОСУДДЯ

У статті розкрито тему процесуальних гарантій забезпечення функції правосуддя. Увагу приділено визначенню терміна «процесуальні гарантії». Розглянуто проблемні питання щодо інтересів учасників судового процесу. Проаналізовано концептуальні засади визначення поняття процесуальних гарантій. Виокремлено їхні сутнісні ознаки та сформульовано авторське визначення поняття процесуальних гарантій. Зазначено, що оцінка судової влади має враховувати не тільки якість виконання функції правосуддя, а ще й її можливості «врівноважувати» законодавчу та виконавчу гілки державної влади. При цьому йдеться вже не стільки про судову владу як таку, скільки про більш загальне поняття та механізм здійснення державної влади. Наголошено, що однією з найважливіших гарантій правосуддя, яка перебуває в органічному зв'язку із принципом встановлення істини, є принцип безсторонності суду, який виражений у низці правових вимог та правових інститутів. Його можна тлумачити у двох значеннях. З одного боку, це незацікавленість суду (суддів) в об'єктивному розгляді справи, що впливає з принципу «ніхто не може об'єктивно судити, якщо справа стосується його власних інтересів». Тільки безсторонній та об'єктивний розгляд справ у судових засіданнях відображає той реальний зміст, який вкладається в поняття правосуддя. Адже суд, який у процесі свого функціонування не забезпечує виконання двох зазначених принципів, навряд чи може вважатися не просто одним з органів судової системи, а виступати ще й органом правосуддя. Зроблено висновок, що для досягнення цілей та справедливого вирішення справи в суді необхідні ефективні заходи та засоби їх забезпечення. Роль таких засобів виконує певна система гарантій, які спрямовані, з одного боку, на досягнення цілей та інтересів правосуддя, а з іншого – на охорону та захист прав і законних інтересів особи в судовому провадженні. Процесуальні гарантії є складовою частиною правового статусу особи, оскільки тільки за їх допомогою можна реалізувати права, свободи й обов'язки людини та громадянина. Вони покликані забезпечувати, гарантувати встановлене законом функціонування того чи іншого суспільного і правового інституту.

Ключові слова: процесуальні принципи, кримінальний процес, цивільний процес, принцип гласності, принцип рівності, безсторонність суду.

Постановка проблеми. Основною функцією та призначенням судової влади як окремої гілки влади в демократичній і правовій державі є вирішення конфліктів, що виникають у суспільстві, шляхом реалізації специфічної для цієї влади діяльності, яка може бути окреслена поняттям правосуддя. Саме тому головною метою всіх без винятку судових органів є здійснення правосуддя як діяльності суду щодо розгляду і вирішення цивільних, кримінальних та адміністративних справ

у межах процесуальних норм, встановлених законом задля захисту прав та інтересів людини, суспільства й державного ладу. Оцінка судової влади має враховувати не тільки якість виконання функції правосуддя, а ще і її можливості «врівноважувати» законодавчу та виконавчу гілки державної влади. При цьому йдеться вже не стільки про судову владу як таку, скільки про більш загальне поняття та механізм здійснення державної влади.

Попри теоретичну схожість понять «гарантії діяльності судової влади» та «гарантії правосуддя», було б не зовсім

правильно ототожнювати їх. Річ у тому, що, аналізуючи гарантії здійснення судової влади, як правило, дослідники мають на увазі тільки ті, з одного боку, конституційно-правові, а з іншого – суто матеріально-технічні вимоги, які мають бути задоволені, аби судова влада конституювалася у вигляді окремої (чи принаймні формально відокремленої) гілки державної влади. Тобто фактично вживання терміна «гарантії функціонування судової влади» не передбачає її розгляду в безпосередньому контексті проблем, пов'язаних з формуванням демократичного типу державної влади та правової держави. До того ж тоталітарні та авторитарні політичні режими, необхідно констатувати існування в них таких інститутів, як суди, які, щоправда, діють у досить особливому режимі, а саме як один із важливих репресивних інструментів у системі державної влади. Водночас, оперуючи терміном гарантії правосуддя, ми апелюємо вже не до загального поняття судової влади, а тільки до такої судової влади, яка і конституційно, і реально покликана забезпечувати справедливий розгляд справ у процесі судових засідань, яка є не інструментом каральної політики, а засобом правового захисту громадян [1, с. 148], і діє як самостійна і незалежна гілка державної влади. Тобто поняття гарантій правосуддя є більш вузьким за змістом (й охоплює менше коло політико-правових явищ та інститутів), ніж поняття гарантій діяльності судової влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загалом у спеціальній юридичній літературі виділяють два основні типи гарантій правосуддя: матеріальні та процесуальні. Матеріальні стосуються наявності безпосередньої законодавчої бази, яка дає змогу здійснювати розгляд справ відповідно до чинних законів та згідно із встановлюваними ними вимогами. За умови відсутності чітко визначеного законодавчого поля втрачатиме сенс і використання поняття «правосуддя», адже воно перетворюватиметься на свавілля. Що ж до процесуальних гарантій правосуддя, то під ними мається на увазі сукупність встановлених законом норм щодо порядку розгляду справ у судових засіданнях,

тих вимог, що висуваються до суддів та інших суб'єктів процесу судочинства щодо забезпечення справедливого і неупередженого розгляду кримінальних, цивільних, господарських чи адміністративних справ. Саме таке розуміння процесуальних гарантій міститься у визначеннях провідних українських науковців. Зокрема, процесуальні гарантії – це система правових заходів, що забезпечують здійснення правосуддя [2, с. 13]; закріплені в законі і панівні в державі правові ідеї щодо здійснення правосуддя [3, с. 9]. Дещо більш розширене тлумачення цього поняття пропонує В. Тертишник, трактуючи його як передбачені законом засоби забезпечення досягнення завдань судочинства й охорони прав і законних інтересів осіб, які беруть у ньому участь [4, с. 32]. Додамо, що, окреслюючи процесуальні гарантії правосуддя, варто звернути увагу на два важливі моменти. З одного боку, ставлячи на меті сприяння реалізації функції правосуддя, вони одночасно виконують і характерну превентивну роль, тобто виступають надійним засобом від зловживань у процесі здійснення правосуддя (незалежно від того, хто виступає суб'єктом цих зловживань). З іншого боку, специфічною властивістю зазначених процесуальних гарантій є те, що вони доповнюють матеріальні гарантії здійснення правосуддя і забезпечують їх належне застосування [5, с. 50].

Мета статті – на основі концептуальних підходів до визначення юридичних гарантій, гарантій у цивільному та кримінальному процесах, міжнародних гарантій сформулювати визначення процесуальних гарантій правосуддя.

Виклад основного матеріалу.

В аспекті діяльності судової влади щодо здійснення правосуддя виникає необхідність таких загальних норм процесуального характеру, які, попри конкретні обставини тієї чи іншої справи (те, у якій галузі виникла правова суперечка, у якому суді її розглядають тощо), дають змогу забезпечити універсальні гарантії того, що справа буде розглянута справедливо і буде винесене відповідне рішення. Тож процесуальні гарантії здійснення правосуддя завжди тлумачилися як такі, що уможливають реалізацію саме

справедливого судового розгляду, право на який закріплено в таких документах міжнародного характеру, як Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Основні принципи незалежності судових органів.

Так, у ст. 10 та ст. 11 Загальної декларації визначено «безсторонність» та «гласність» як вимоги до процесу судового розгляду: «кожна людина для визначення її прав та обов'язків, а також для встановлення обґрунтованості звинувачення має право, на основі повної рівності, на те, щоби її справа була розглянута гласно із дотриманням усіх вимог справедливості незалежним і безстороннім судом». Ще докладніше ці гарантії здійснення правосуддя відображено в Міжнародному пакті про громадянські і політичні права. У цьому сенсі варто приділити особливу увагу п. 1 ст. 14, де вказується, що «кожен має право на справедливий та публічний розгляд справи компетентним, незалежним та безпристрасним судом, створеним на основі закону» [6, с. 57], а також п. 3 цієї ж статті, де фактично перелічено основні гарантії, які має будь-яка особа, якій пред'явлено обвинувачення. Такими характерними гарантіями, що забезпечують процес здійснення правосуддя, є: знання того, в чому обвинувачується особа; право на захист; право на оперативне здійснення правосуддя; право на перекладача; право не свідчити проти самої себе. У Європейській конвенції про захист прав людини і основоположних свобод процесуальні гарантії здійснення правосуддя виражено у ст. 6: «кожен має право... на справедливий публічний розгляд справи в розумні терміни незалежним та безстороннім судом, що діє на основі закону» [6].

Окрім того, питанням визначення процесуальних гарантій правосуддя в Основних принципах незалежності судових органів присвячено п. 1-7. Не вдаючись до більш докладного розгляду всіх положень, що містяться в цих пунктах, наведемо тільки загальний перелік тих норм, що так чи інакше регламентують процедуру розгляду судових справ.

Тож, на нашу думку, це: безсторонність діяльності судових органів; об'єктивність у процесі розгляду й оцінки фактів; здійснення правосуддя тільки судом; чітке дотримання встановленої законом процедури розгляду справ; публічність судового розгляду; рівний доступ до правосуддя для всіх громадян [6].

Серед процесуальних принципів відправлення правосуддя варто назвати: а) законність, обґрунтованість, доцільність і справедливість судових рішень (вироків); б) публічність та колегіальність у розгляді судових справ; в) незалежність суддів та підкорення їх тільки законам; г) безпосередність і гласність судочинства; г) рівність усіх громадян перед судом; д) чітке дотримання судової процедури; є) участь народу у здійсненні правосуддя. Також основними принципами здійснення правосуддя називають відкритість (публічність), змагальність та рівність, а всі інші принципи й гарантії справедливого судового розгляду виступають уже як похідні від трьох основоположних принципів [3, с. 74].

Загальними принципами є ті, що залишаються незмінними (інваріантними) у сфері цивільного, кримінального, адміністративного та конституційного судочинства, тоді як похідні (чи спеціальні) принципи виступають варіативними величинами і залежать від того, у якій саме сфері відбувається процес правосуддя. Тож до таких загальних принципів можна віднести: 1) принцип рівного права всіх громадян на судовий захист (доступ громадян до правосуддя не може бути обмеженим, кожен громадянин має безумовне право на розгляд його справи в суді); 2) принцип дотримання правил підсудності (суд не має права без прийняття відповідного процесуального судового акта і за відсутності вказаних у самому процесуальному законі підстав передати справу в інший суд); 3) принцип рівності перед законом і судом (право на звернення до суду мають як громадяни, так і негромадяни держави); 4) принцип відправлення правосуддя відповідно до належної форми судочинства (справа має розглядатися тим судом і того рівня, до компетенції якого вона віднесена конституцією чи законом);

5) принцип незалежності суддів під час винесення судових рішень (вироки).

Таким чином, можемо виділити групу тих принципів-гарантій правосуддя, які більшість фахівців визнає такими, що дають змогу здійснювати судову діяльність у правовій і демократичній державі.

Однією з найважливіших гарантій правосуддя, яка перебуває в органічному зв'язку із принципом встановлення істини, є принцип безсторонності суду, який виражений у низці правових вимог та правових інститутів. Його можна тлумачити у двох значеннях. З одного боку, це незацікавленість суду (суддів) в об'єктивному розгляді справи, що впливає з принципу «ніхто не може об'єктивно судити, якщо справа стосується його власних інтересів».

Тож одним з інститутів, що дає змогу забезпечити безсторонність суду в процесі здійснення правосуддя, є інститут відводу, предметом якого виступає неправомірною участю у справі тієї чи іншої особи. Відвід – це правовий інститут, тобто сукупність норм, які забезпечують об'єктивність та неупередженість осіб, котрі беруть участь у розслідуванні та судовому розгляді справи, а також виконання інших вимог кримінально-процесуального та іншого законодавства, що визначає, які особи і за яких обставин не можуть брати участі у кримінальному процесі. Порядок відводу судді передбачений у КПК України (ст. 57), ЦПК України (ст. 24), ГПК України (ст. 20) і КАС України (ст. 31).

Чинними КПК України, ЦПК України, КАС України передбачена можливість відводу (самовідводу) не тільки судді, а й судового експерта, секретаря судового засідання, спеціаліста, перекладача. У ГПК України перелік осіб, з огляду на специфіку учасників процесу, передбачає можливість відводу лише судді та судового експерта. Водночас перелік у КПК України, навпаки, розширений можливістю відводу слідчого, особи, яка провадить дізнання, прокурора, захисника, а також представника потерпілого, цивільного позивача і цивільного відповідача [7, с. 36].

Чинне законодавство передбачає, що питання про відвід (обґрунтованість відмови у відводі) має бути розглянуте не пізніше як через два дні з дня надхо-

дження такої заяви (десять днів у разі розгляду заяви суддею іншого суду). Але на практиці це не означає, що на другий день таке питання буде вирішено (наприклад, підтверджено необґрунтованість відводу), а умовно на третій – сторони знову зберуться в залі судових засідань для продовження розгляду справи. Враховуючи завантаженість суддів, а якщо йдеться, наприклад, про апеляційні господарські суди, то вони беруть участь у кількох колегіях протягом одного робочого дня, відповідно, очікувати дату наступного судового засідання, як показує практика, варто не раніше, ніж через тиждень.

Звичайно, впроваджуючи чинний нате-пер порядок розгляду заяви про відвід, законодавець переслідував мету щодо необхідності перевірки незалежним суддею (суддями) рішення іншого судді (суддів) про відмову в задоволенні такої заяви. І це справедливо. Але ж, з іншого боку, у зацікавлених опонентів з'являється законний спосіб затягнути розгляд справи шляхом подачі, наприклад, завідомо необґрунтованої заяви про відвід з мотивів незгоди з процесуальними рішеннями судді (суддів), що прямо заборонено законодавством [8].

Отже, забезпеченню таких гарантій здійснення правосуддя, як безсторонність та об'єктивність, надається велике значення на рівні міжнародного й національного права. Це пояснюється насамперед тим, що тільки безсторонній та об'єктивний розгляд справ у судових засіданнях відображає той реальний зміст, який вкладається в поняття правосуддя. Адже суд, який у процесі свого функціонування не забезпечує виконання двох зазначених принципів, навряд чи може вважатися не просто одним з органів судової системи, а виступати ще й органом правосуддя. Саме тому одним з найважливіших кроків на шляху здійснюваної в Україні судово-правової реформи та розбудови демократичної системи судової влади має стати реалізація основоположних правових гарантій здійснення правосуддя.

Ще одним важливим процесуальним принципом відправлення правосуддя, який тісно взаємопов'язаний з принципом безсторонності і дає змогу забезпечити

об'єктивність та справедливість судового процесу, є принцип змагальності. Основний елемент принципу змагальності – це безсторонність суду, який, не стаючи на бік жодної зі сторін, забезпечує тим самим їх рівність та об'єктивність розгляду справи. Суть принципу змагальності полягає в тому, що на підставі аргументів кожної зі сторін процесу суд *безсторонньо* аналізує їх і робить власні висновки. Тобто фактично через дефініцію змагальності вводиться поняття безсторонності і навпаки.

Хоча, на відміну від принципів безсторонності та об'єктивності, які, безумовно, є універсальними для функції правосуддя загалом, принцип змагальності досить часто описують як спеціальний процесуальний принцип, чи принаймні як такий, що має суттєві відмінності в різних галузях судочинства. Так, на думку відомого англійського юриста Пітера Лейленда, процесуальна специфіка принципу змагальності в кримінальному судочинстві полягає в тому, що сторона обвинувачення, щоб домогтися засудження, має довести свою версію, спираючись на такий високий критерій, як «брак обґрунтованих підстав для сумніву», тим часом як для цивільного судочинства наявність такого критерію не є обов'язковою [9, с. 49].

Не вдаючись до більш докладного розгляду аргументів «за» і «проти» тлумачення принципу змагальності як універсального чи спеціального процесуального принципу, звернемо увагу на дещо інший аспект. Зокрема, відзначивши тісний зв'язок між принципами змагальності та безпристрасності, ми фактично ввели до кола нашого розгляду ще один надзвичайно важливий процесуальний принцип відправлення правосуддя. Мається на увазі принцип рівності. Адже однією із цілей принципу змагальності є забезпечення рівності сторін у судовому процесі.

Такий «методологічний трикутник» процесуальних принципів здійснення правосуддя (безсторонність – змагальність – рівність) є цілковито виправданим, що можна продемонструвати завдяки можливості виведення аподиктичного зв'язку щодо кожного з перелічених принципів. Те, у який спосіб змагальність та рівність впливають з безпристрасності, ми вже

з'ясували. Однак так само можна твердити і про наявність зворотного юридичного зв'язку. Справді, з погляду класичної юриспруденції принцип рівності сторін має два складові елементи, точніше – базується на двох теоретичних положеннях: а) нехай буде вислухана й інша сторона («*Audiatur et altera pars*»), ніхто не може бути засудженим, якщо його не вислухали («*Nemo inauditus damnari potest*»); б) кожна зі сторін процесу має користуватися однаковими засобами («*Non debet actori licere, quod reo non permittitur*») [10, с. 76]. Тобто обов'язок суду заслухати обидві сторони фактично передбачає створення моделі судового змагання, коли, маючи можливість застосовувати однакові юридичні засоби, всі учасники процесу можуть доводити перед безпристрасним судом свою правоту і свою невинуватість.

Однак, характеризуючи основні процесуальні принципи правосуддя, на нашу думку, не можна обійти увагою й такі з них, які, маючи спеціальний характер, тим не менше відіграють вирішальну роль у процесі відправлення окремих видів правосуддя. Доволі часто до таких спеціальних процесуальних принципів відносять принципи доступності та оперативності правосуддя (у західній юридичній літературі їх ще визначають як принципи «розумних строків»; саме в такій формі їх закріплено у ст. 6 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [11] та принцип участі народу у здійсненні правосуддя).

Усі три зазначені проблеми є надзвичайно актуальними для сучасного правосуддя. Скажімо, принцип доступності правосуддя, на наше переконання, не варто вважати спеціальним. Адже якщо під реалізацією і забезпеченням принципу доступності правосуддя розуміти наявність інституціональних і процесуальних гарантій, які забезпечують права потенційних учасників процесу отримати справедливе правосуддя, то його, безумовно, слід віднести до групи загальних принципів правосуддя. Відповідно, у разі, коли правосуддя є недоступним, втрачається сенс у його існуванні.

Стосовно ж іншого принципу здійснення правосуддя, а саме участі народу у цьому

процесі, то його актуальність у сучасних українських умовах пояснюється тим, що багато в чому реформування системи правосуддя пов'язане з якісно новим етапом у реалізації принципу народної участі. По суті та форма, у якій цей принцип запроваджувався за радянської доби, мала часто декларативний характер і реальні народні засідателі здебільшого перетворювалися на статистів. У цьому сенсі радянська практика реалізації принципу народної участі в процесі здійснення правосуддя через інститут народних засідателів перетворювалася на суто формальність.

Однак з огляду на конституційну норму проте, що народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через присяжних, маємо значно серйозніше поставитися до такої форми реалізації цього принципу. Проблематичність цього питання полягає в тому, що донині не вщухають дискусії щодо того, чи є суд присяжних адекватною формою реалізації принципу народної участі і чи не суперечить він принципам безпристрасності, об'єктивності та професійності. Хоча, звісно, ці питання сформульовано далеко не сьогодні. У цьому сенсі доречно згадати бодай роботи відомого юриста А. Коні, який неодноразово виступав на захист інституту суду присяжних (насамперед це такі його праці: «Присяжні засідателі», «Про суд присяжних», «Новий суд», «Судова реформа та суд присяжних» тощо).

Отже, фактично, розглядаючи таку форму реалізації принципу здійснення правосуддя, як суд присяжних, можна вказати на два принципово відмінні підходи. Обидва вбачають основну властивість суду присяжних у поєднанні професійного і непрофесійного суддівства (тобто, на відміну від чистих форм професійного суддівства, суд присяжних залучає до процесу правосуддя представників усіх прошарків суспільства). Однак оцінки цієї специфічної риси суду присяжних є прямо протилежними.

З одного боку, такий «непрофесійний» суд присяжних прямо асоціюється з «домінуванням емоцій над розумом, упередження над принципом, пристрасті над писаним законом» [12, с. 6]. Внаслідок чого цей інститут не виступає не тільки формою реалізації принципу народної

участі, але й взагалі «не є важелем правосуддя» (оскільки він є результатом емоційної, а не правовиконавчої судової діяльності). Проте навіть і в тому разі, коли за судом присяжних все ж таки визнається право на існування, часто лунають пропозиції щодо обмеження сфери застосування цього інституту.

З іншого ж боку, наголошуючи на надзвичайній важливості забезпечення принципу народної участі в процесі відправлення правосуддя через запровадження інституту суду присяжних, чимало авторів прямо пов'язує введення зазначеного інституту із загальною демократизацією процесу правосуддя, оскільки присяжні засідателі привносять у суд свій життєвий досвід та ціннісні орієнтації, які відображають правосвідомість суспільства загалом. Так, участь народу у здійсненні правосуддя через інститут присяжних означає демократизацію процесу правосуддя, видалення із суду бюрократичного і чиновницького духу, посилення гласності і змагальності судового процесу.

Висновки. Отже, для досягнення цілей та справедливого вирішення справи в суді необхідні ефективні заходи та засоби їх забезпечення. Роль таких засобів виконує певна система гарантій, які спрямовані, з одного боку, на досягнення цілей та інтересів правосуддя, а з іншого – на охорону та захист прав і законних інтересів особи в судовому провадженні. Поняття «гарантії» охоплює всю сукупність об'єктивних та суб'єктивних чинників, спрямованих на реалізацію прав і свобод, на усунення можливих перешкод їх повного або належного здійснення.

Під процесуальними гарантіями варто розуміти засоби, що встановлені процесуальними нормами для здійснення завдань судочинства, насамперед захисту прав і законних інтересів осіб, що притягуються до юридичної відповідальності. Процесуальні гарантії є складовою частиною правового статусу особи, оскільки тільки за їх допомогою можна реалізувати права, свободи й обов'язки людини та громадянина. Вони покликані забезпечувати, гарантувати встановлене законом функціонування того чи іншого суспільного і правового інституту.

Список використаної літератури:

1. Гуменний О.І. Судова влада як арбітр між державою та суспільством. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Право». 2016. № 2 (14). URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2016/n2/16hoidts.pdf>. (дата звернення: 06.09.2019).
2. Лобойко Л.М., Банчук О.А. Кримінальний процес : навчальний посібник. Київ : Ваіте, 2014. 280 с.
3. Молдован В.В., Молдован А.В. Порівняльне кримінально-процесуальне право: Україна, ФРН, Франція, Англія, США. Київ : Юрінком Інтер, 1999. 400 с.
4. Тертишник В. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України. Київ : Алерта, 2018. 854 с.
5. Якименко О. Процесуальна форма стадії підготовки цивільних справ до судового розгляду. *Право України*. 2001. № 9. С. 50-53.
6. Правові акти Європи в системі захисту прав людини. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/country> (дата звернення: 06.09.2019).
7. Ануфрієва О.В. Інститут відводу судді у процесуальному праві України (порівняльний аспект). *Вісник Вищої ради юстиції*. 2011. № 4 (8).
8. Свидло Є. Відвід судді: новий механізм затягування? *Ліга: Закон*. 2018. 16 лют. URL: https://jurliga.ligazakon.net/experts/213/769_vdvd-sudd-noviy-mekhanizm-zatyaguvannya (дата звернення: 06.09.2019).
9. Лейленд П. Кримінальне право: злочин, покарання, судочинство (Англ. підхід) / Пер. з англ. П. Таращук. Київ : Основи, 1996. 207 с.
10. Фулей Т.І. Сучасні загальнолюдські принципи права та проблеми їх впровадження в Україні : дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук : 12.00.01 – «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень». Львів, 2003. 216 с.
11. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: міжнар. док. від 04.11.1950 / Рада Європи. *База даних «Законодавство України»*/ ВРУ України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 06.09.2019).
12. Abraham H.J. Justices and Presidents. A Political History of Appointments to the Supreme Court. *New York, Oxford : Oxford U. P.*, 1992. 467 p.

Polianskiy A. Procedural warranties of providing the justice function

The article deals with the topic of procedural guarantees for the administration of justice. Attention is paid to the definition of the term "procedural safeguards". Issues concerning the interests of litigants have been considered. The conceptual bases for defining the notion of procedural guarantees are analyzed. Their essential features are distinguished and the author's definition of the concept of procedural guarantees is formulated. It was noted that the judiciary's assessment should take into account not only the quality of the administration of justice, but also its ability to "balance" the legislative and executive branches of state power. This is not so much about the judiciary as such, but about the more general concept and mechanism of exercising state power. It is emphasized that one of the most important guarantees of justice, which is organically related to the principle of truth-telling, is the principle of impartiality of the court, which is expressed in a number of legal requirements and legal institutions. It can be interpreted in two meanings. On the one hand, it is the interest of the court (judges) in the objective examination of the case, which follows from the principle "no one can judge objectively if the case concerns his own interests". Only the impartial and unbiased consideration of cases in court hearings reflects the real content that fits within the concept of justice. After all a court, which in the course of its functioning does not ensure the fulfillment of two of these principles, can hardly be considered not just one of the organs of the judicial system, but also act as a judicial body. It is concluded that in order to achieve the goals and a fair resolution of the case in court, effective measures and means of their support are required. The role of such remedies is fulfilled by a certain system of safeguards aimed at, on the one hand, the achievement of the aims and interests of justice, and, on the other, the protection and protection of the rights and legitimate interests of a person in judicial proceedings. Procedural safeguards are an integral part of a person's legal status, since only with their help can the rights, freedoms and duties of a person and a citizen be realized. They are intended to provide, guarantee the statutory functioning of a public and legal institute.

Key words: procedural principles, criminal procedure, civil process, principle of publicity, principle of equality, impartiality of court.